

Fakultetsanalys - 2019-års kvalitetsgranskning av forskarutbildning

Sammanfattning

Fakultetsanalysen avseende granskning av forskarutbildning innefattar tre forskarutbildningar vid Filosofiska fakulteten. Samtliga utbildningar uppvisar var för sig att de i hög grad uppfyller bedömningskriterierna för de olika bedömningsområdena. Kvalitetssäkringsarbetet har samtidigt lett till att det kunnat identifieras utvecklingsområden inom olika bedömningsområden för de granskade utbildningarna. Ett gemensamt utvecklingsområde för samtliga utbildningar är behovet av att utveckla mer systematiska processer kring utvärdering av forskarutbildningskurser. Ett annat gemensamt område är fortsätta med att vidta olika åtgärder för att förebygga doktorandernas upplevelse av stress, något som forskarutbildningarna sedan tidigare identifierat i det reguljära kvalitetsarbetet. Ett gemensamt utvecklingsområde för de granskade forskarutbildningarna är även att följa upp huruvida de vidtagna åtgärderna avseende stress leder till avsedda effekter eller ej.

Innehåll

1	Lista över de utbildningar som kvalitetsgranskats under året	2
1.1	Forskarutbildningsämne/n och kommentarer till nyckeltal	2
2	Bedömningsområde: Förutsättningar	2
2.1	Personal:Handledar- och lärarkompetens.....	2
2.2	Forskarutbildningsmiljö	3
3	Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat	3
3.1	Forskarutbildningens utformning	3
3.2	Uppfyllelse av examensmål (doktorsexamen och licentiatexamen).....	4
3.3	Jämställdhetsperspektiv	4
3.4	Uppföljning, åtgärder och återkoppling	4
4	Bedömningsområde: Doktorandperspektiv	4
5	Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan	5
6	Hållbarhetsperspektiv	5

1 Lista över de utbildningar som kvalitetsgranskats under året

I tabellen nedan framgår vilka forskarutbildningar som filosofiska fakulteten kvalitetsgranskat under 2020 samt var i processen dessa granskningar befinner sig per den 17 december 2019.

Tabell 1. Granskade forskarutbildningar 2019

Forskarutbildning	Dialog	Dekanens bedömning lämnad	Beredning av handlingsplan i nämnd	Fastställande av handlingsplan i fakultetsstyrelsen
Informationssystem LiU-2019-03117		Ja	Planerad till januari 2020	Planerad till januari 2020
Kognitionsvetenskap LiU-2019-03122		Ja	Ja, december 2019	Planerad till januari 2020
Tema Kultur och samhälle LiU-2019-03119		Ja	Planerad till januari 2020	Planerad till januari 2020

1.1 Forskarutbildningsämnena och kommentarer till nyckeltal

Forskarutbildningsämnena är väl motiverade och avgränsade. Emellertid har vi i granskningen identifierat att en revidering av ämnenas definitioner och avgränsningar kan vara aktuella att genomföra då ämnena såväl lokalt som nationellt och internationellt har förändrats sedan de nu gällande ämnesbeskrivningar fastslogs. Således finns det i bedömningsmatriserna med att översyn av och vid behov eventuell revidering av ämnesbeskrivningarna ska göras.

2 Bedömningsområde: Förutsättningar

2.1 Personal: Handledar- och lärarkompetens

Tillgången till handledar- och lärarkompetensen är god inom de forskarutbildningar som har granskats. Handledarna är väl förankrade inom forskarutbildningsämnet och har därtill relevant pedagogisk utbildning. De tre olika forskarutbildningarna har olika utmaningar att hantera vad gäller handledar- och lärarkompetensen. Inom en av forskarutbildningarna (informationssystem) innehar flera av huvudhandledarna andra administrativa- och/eller ledningsuppdrag men den sammanlagda handledarresursen är god och miljön har, efter det att

kvalitetsrapporten skrevs, utökats med två docenter. Forskarutbildningen i Tema Kultur och samhälle står inför en generationsväxling då flera av de seniora handledarna, vilka även var med och byggde upp ämnet, nu är på väg att lämna LiU. Kompetens för huvudhandledarskap finns vid LiU och ytterligare rekrytering pågår. Inom forskarutbildningen i kognitionsvetenskap finns idag några professorer i ämnet som inte handleder doktorander inom kognitionsvetenskap men är aktiva som huvudhandledare inom andra närliggande forskarutbildningsämnen.

2.2 Forskarutbildningsmiljö

Inom var och en av de tre granskade forskarutbildningarna finns idag 8-10 aktiva doktorander antagna. Utbildningarna har tillräckligt antal doktorander för att kunna erbjuda de obligatoriska kurser som anges i respektive allmänna studieplan. I syfte att utvidga den totala forskarutbildningsmiljön har ämnena utvecklat samarbeten med andra forskarutbildningar vid såväl LiU som vid andra lärosäten. Doktoranderna uppmanas också att läsa kurser vid andra institutioner eller vid andra lärosäten. Vidare finns de tre forskarutbildningarna vid institutioner där även andra forskarutbildningar bedrivs vilket gör att den totala gruppen doktorander och därmed också forskarutbildningsmiljön är större än vad utbildningarna är var och en för sig. De granskade miljöerna kan därför antas uppfylla kravet på storlek ("kritisk massa").

Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd har sedan tidigare uppmärksammat att doktoranderna efterfrågar sammanställd information om vilka forskarutbildningskurser som ges vid LiU. Fakulteten har sedan många år tillbaka tillhandahållit en webbplats där länkar till institutionernas sidor med forskarutbildningar har publicerats. Som ett led i att ytterligare synliggöra det sammanlagda kursutbudet har forskarutbildningsnämnden under 2019 utvecklat en ny webbplats där det samlade kursutbudet presenteras. Forskarutbildningsnämnden ska under 2020 även utreda om det finns ett behov bland doktorander att tillskapa en webbplats där samtliga forskarutbildningsmiljöer inom fakulteten presenterar de seminarierier som ges. Presentationen av seminarierier kan utgöra ett led i att stötta doktoranderna i att vidga sina forskningsnätverk inom fakulteten.

3 Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

3.1 Forskarutbildningens utformning

Ett utvecklingsområde som identifierats i två av de tre granskade utbildningarna är doktorandernas nettostudietid. Vid uppföljning av tid till examen framgår att flera doktorander behöver mer än de fyra heltidsår som utgör den avsedda tiden för forskarutbildning. Forskarutbildningarna har fått i uppdrag att ytterligare genomlysna upplägg och genomförande för att identifiera orsaker till att

doktoranderna inte blir klara i tid och utifrån genomförd analys utveckla lämpliga åtgärder.

3.2 Uppfyllelse av examensmål (doktorsexamen och licentiatexamen)

Samtliga granskade utbildningar arbetar systematiskt med att säkerställa att varje enskild doktorand uppnår examensmålen vid tidpunkten för examen. Ett viktigt verktyg i detta sammanhang är det systematiska arbetet med den individuella studieplanen där måluppfyllelsen för varje doktorand årligen följs upp. Vidare har forskarutbildningarna också obligatoriska kurser inom vilkas ram måluppfyllelse också säkras.

3.3 Jämställdhetsperspektiv

Hur väl jämställdhetsperspektivet är integrerat i forskarutbildningens upplägg och genomförande varierar. Ett visst utvecklingsbehov har identifierats inom en av de granskade forskarutbildningarna där jämställdhets- och genusfrågor tydligare bör integreras i utbildningen på ett systematiskt sätt, även om det i nuläget inte föreligger någon uppenbar jämställdhetsproblematik.

3.4 Uppföljning, åtgärder och återkoppling

De granskade utbildningarna arbetar på olika sätt med uppföljning och kvalitetsutveckling av forskarutbildningarna. Ett gemensamt utvecklingsområde för alla tre utbildningarna är att utveckla systematiska rutiner för hur forskarutbildningskurser utvärderas och hur utfallet av utvärderingarna följs upp, kommuniceras och omsätts i det kvalitetsutvecklande arbetet. Det bör dock noteras att utbildningarna på olika sätt redan arbetar med uppföljning och utvärdering men att mer systematiska processer bör utvecklas.

4 Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Doktoranderna ges goda möjligheter till inflytande och påverkan på sin utbildning genom att de deltar i olika organ på institutionsnivå där forskarutbildningsfrågor diskuteras.

Ett område som inom samtliga tre forskarutbildningar har identifierats i det reguljära kvalitetsarbetet är doktorandernas upplevelse av stress. Samtliga miljöer har tagit dessa signaler på största allvar och bedriver sedan tidigare ett arbete för att minska och förebygga doktorandernas upplevelse av stress. Ett exempel på åtgärd som vidtagits med anledning av upplevelsen av stress är att allmänna studieplanen har setts över och poängfördelningen mellan kurser och avhandling har justerats.

Det kommer dock behöva följas upp huruvida vidtagna åtgärder leder till önskade effekter eller ej, vilket också kommer att anges i handlingsplan.

5 Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

De forskarutbildningar som granskats under året är av ganska olika karaktär, inte minst med avseende på hur tydlig koppling det finns till potentiella arbetsgivare utanför universitetet. Två (Informationssystem och Kognitionsvetenskap) av de granskade forskarutbildningarna har ett mer utvecklat samarbete med externa parter som också kan bli potentiella arbetsgivare för doktoranderna efter examen. Doktoranderna inom dessa två forskarutbildningar har även goda möjligheter att åta sig institutionstjänstgöring i form av undervisning och på så sätt stärka sin meritering inför kommande anställningar inom universitetet.

Inom den tredje granskade forskarutbildningen (Tema Kultur och samhälle) så är samarbetat med externa aktörer ej särskilt välutvecklad och doktoranderna har inte heller särskilt stora möjligheter att få tillgång till undervisningsuppdrag. Den senare forskarutbildningen har fått i uppdrag att utveckla former och rutiner för att i högre grad möjliggöra för doktoranderna att meritera sig vad gäller undervisning.

6 Hållbarhetsperspektiv

En variation i vilken utsträckning utbildningarna integrerar ett hållbarhetsperspektiv har konstaterats. Två av de granskade utbildningarna har fått i uppdrag att vidta åtgärder för att integrera relevanta aspekter av hållbar utveckling i utbildningarna.

Filosofiska fakulteten genomförde tidigare under 2019 en mindre kartläggning där samtliga forskarutbildningar ombads att redovisa hur de arbetar för att integrera hållbar utveckling i utbildningen. Kartläggningen och efterföljande diskussioner med forskarstudierektorerna visade att flera utbildningar önskar stöd i hur hållbar utveckling kan integreras i utbildningen. Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd har fått i uppdrag att i samarbete med Tema Miljöförändring utveckla en forskarutbildningskurs i hållbar utveckling som vänder sig till alla doktorander inom fakulteten.

Karin Axelsson
Dekan

Mathias Broth
Prodekan

Charlotta Einarsson
Utbildningsledare